

Broj: 11-50-2636/22
Sarajevo, 26. 8. 2022. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
S A R A J E V O - 09 - 2022

PRIMLJENO:			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Rедни број	Број прилога
01.62	50-13-1514	1/22	

PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BOSNE I HERCEGOVINE

SARAJEVO

PREDMET: Dostava Izvješća o primjeni Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine, radi usvajanja

U privitku akta dostavljamo **Izvješće o primjeni Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine**, koje je razmotrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 54. sjednici, održanoj 28. 7. 2022. godine, radi usvajanja na sjednici Zastupničkog doma i sjednici Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Izvješće dostavljamo na jezicima i pismima u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini, u printanom i električnom obliku.

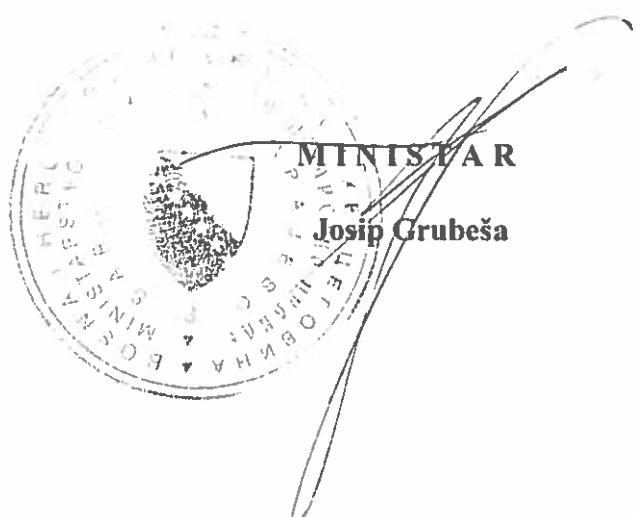
U privitku je i zaključak Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

PRILOG: 2 (kao u tekstu).

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

1. Naslovu,
2. Arhivi.

IZVJEŠĆE

O PRIMJENI JEDINSTVENIH PRAVILA ZA IZRADBU PRAVNIH PROPISA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2021. GODINU

Sarajevo, ožujak 2022. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. ZNAČAJ IZRADBE KVALITETNIH PROPISA	1
1.2. SVRHA I CILJ IZRADBE IZVJEŠĆA	2
1.3. METODOLOGIJA IZRADBE IZVJEŠĆA	2
1.4. STRUKTURA IZVJEŠĆA.....	2
2. POSTUPAK IZRADBE PROPISA	3
2.1. PRAVNI OKVIR ZA IZRADBУ PROPISA.....	3
2.2. OBAVLJANJE NORMATIVNO-PRAVNIIH POSLOVA.....	4
2.3. POTREBNI LJUDSKI POTENCIJALI	4
2.4. INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE.....	5
2.5. PLANIRANJE NORMATIVNO-PRAVNIIH POSLOVA	5
2.6. ZAKONODAVNI POSTUPAK	6
2.7. PROVJERA SUSTAVNE USKLADENOSTI PROPISA.....	7
2.7.1. Postupanje sukladno Poslovniku o radu Vijeća ministara BiH.....	7
2.7.2. Provjera nomotehnike i stila propisa.....	7
2.7.3. Provjera jezične jednakosti propisa	7
2.7.4. Provjera usklađenosti propisa sa pravnim sustavom	8
2.7.5. Provjera usklađenosti propisa sa pravnom stečevinom EU	8
2.8. PROCJENA UČINAKA PROPISA.....	10
2.8.1. Uvod	10
2.8.2. Opći cilj	11
2.8.3. Dosljedna primjena analitičkih postupaka koji prethode izradbi propisa BiH	12
2.8.4. Kapaciteti resornih ministarstva za provedbu postupka procjene učinaka	12
2.8.5. Institucijski mehanizmi koordinacije i kontrole postupka procjene učinaka BiH.....	14
2.9. IZMJENE I DOPUNE JEDINSTVENIH PRAVILA IZ 2021. GODINE.....	15
3. POSTUPAK DONOŠENJA PROPISA	18
3.1. RAZMATRANJE PROPISA OD STRANE STRUČNOG KOLEGIJA INSTITUCIJE BIH	18
3.2. RAZMATRANJE PROPISA OD STRANE VJEĆA MINISTARA BIH	18
3.3. RAZMATRANJE PROPISA OD STRANE PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH.....	18
4. PODZAKONSKI AKTI.....	19
5. PRISTUP PROPISIMA	20
5.1. SLUŽBENA OBJAVA	20
5.2. NESLUŽBENE ZBIRKE PROPISA	20
6. PRIJEDLOG MJERA ZA PREVLADAVANJE POSTOJEĆEG STANJA	21

1. UVOD

1.1. Značaj izradbe kvalitetnih propisa

Propisi služe kao instrumenti za unapredjivanje ekonomskog i pravnog sustava zemlje. Izraduju se na način da rješavaju ili sprječavaju probleme u interesu građana. Propisi igraju važnu ulogu u očuvanju vrijednosti zajednice, zaštiti prava građana i utvrđivanju njihovih obveza. Propisi unose red u živote ljudi, pomažu u rješavanju sporova, ureduju kaznene mjere, štite prava pojedinaca i promoviraju blagostanje. Propisi ne mogu postojati sami za sebe, uvijek su dio pravnog sustava, primjenjuju se i provode u upravnim ili sudskim postupcima. Iz ovih razloga, propisi moraju biti uzajamno vezani i uzimati u obzir odredene pravne preduvjete i sustav institucija.

Način na koji je propis izrađen, između ostalog, pokazatelj je njegove kvalitete. Propis koji ima logičnu strukturu, te jasan i pristupačan stil lakše je razumjeti i primjenjivati. Nejasno izrađen propis dovodi do teškoća u tumačenju, a samim tim i do eventualnih sporova, kao i čestih izmjena i dopuna, radi ispravljanja prvobitnih propusta. Sve to na kraju iziskuje više troškova, negativno utječe na pravnu sigurnost građana, te kredibilitet zakonodavnog tijela. Zato je odgovarajuća struktura propisa gotovo jednako važna kao i njegov sadržaj.

Dobri propisi su pravični, lako razumljivi, pristupačni i primjenjivi. Propisi koji prate logičnu strukturu i koji su napisani jasnim jezikom pristupačnim svim korisnicima je lakše i razumjeti i primijeniti. Loše napisani propisi dovode do grešaka u njihovoj provedbi, mogućih sporova i potrebe da se izmjenama i dopunama ispravljuju raniji previdi, što rezultira povećanjem troškova. Takoder, ovakvi propisi stvaraju osjećaj nesigurnosti među građanima i imaju negativne posljedice po kredibilitet zakonodavca.

Ako je uloga pravnog sustava održavati red, omogućavati planiranje i osiguravati predvidljivost, onda bi i propisi morali biti u skladu sa tim. Pravni sustav Bosne i Hercegovine (BiH) je složen i uslijed složene strukture vlasti koja je proizšla iz Daytonskog mirovnog sporazuma, s Ustavom BiH kao aneksom i uz pozivanje na 15 medunarodnih sporazuma. Pored toga, Aneksom 10. Daytonskog mirovnog sporazuma uspostavljen je Ured Visokog predstavnika za BiH sa širokim ovlastima da donosi i stavlja izvan snage propise. Uskladivanje zakonodavstva BiH sa pravnim nasljedjem Europske unije (EU) predstavlja dodatni pritisak na zakonodavne procese. Utjecaj stranih stručnjaka i nametanje njihovih tehnika izradbe propisa doprinijeli su nedostatku jedinstvenosti u praksi izradbe nacrta propisa, odnosno rezultirali su nedosljednostima.

Da bi otklonila navedene probleme u izradi propisa i unaprijedila kvalitetu propisa u BiH, Parlamentarna skupština BiH je 2005. godine usvojila Jedinstvena pravila za izradbu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine (Jedinstvena pravila), koja su objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 11/05, sa kasnije tri izmjene i dopune koje su objavljene u „Službenom glasniku BiH“, br. 58/14, 60/14, 50/17 i 70/17 – Ispravak. Dugogodišnja praksa primjene Jedinstvenih pravila od strane institucija BiH, pokazala je veliki napredak u izradbi propisa u institucijama BiH, kada je u pitanju nomotehnika. Koliko god propis bio nomotehnički kvalitetno izrađen, to ne predstavlja garanciju da će isti u konačnici polučiti one rezultate i ciljeve radi kojih se donosi. Parlamentarna skupština BiH je polovicom 2017. godine usvojila treće Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila, čiji je sastavni dio i Aneks I., tj. metodologija za procjenu učinaka propisa u institucijama BiH, koje su stupile na snagu 19. srpnja 2017. godine.

1.2. Svrha i cilj izradbe izvješća

Svrha izradbe izvješća je istražiti primjenu Jedinstvenih pravila u institucijama BiH.

Cilj izradbe izvješća je upoznati institucije BiH, Vijeće ministara BiH, Parlamentarnu skupštinu BiH i širu javnost u BiH o primjeni Jedinstvenih pravila u institucijama BiH. Rezultati izvješća koristit će se za poboljšanje Jedinstvenih pravila, te praćenje i procjenu njihove primjene u institucijama BiH u idućem razdoblju.

1.3. Metodologija izradbe izvješća

Izvješće je izradeno na temelju podataka prikupljenih od strane Ministarstva pravde BiH o primjeni Jedinstvenih pravila u institucijama BiH, nalaza Analize za uspostavu sustava procjene učinaka u institucijama BiH. Programa rada Vijeća ministara BiH za 2021. godinu. Izvješća o radu Ministarstva pravde BiH za 2021. godinu, uključujući i informacije institucija BiH vezane za provedbu njihovih obveza proisteklih iz usvojenih Izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila i Aneksa I. i izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila iz 2021. godine.

Nacrt izvješća je izrađen uz provedbu među institucionalnih i javnih konzultacija, a dobiveni komentari su na odgovarajući način uključeni u konačno izvješće.

1.4. Struktura izvješća

Ovo izvješće je izradeno u šest medusobno povezanih dijelova.

U prvom dijelu obrađena su pitanja: značaja izradbe kvalitetnih propisa, svrsi i cilju izradbe izvješća, metodologiji izradbe izvješća i strukturi izvješća.

U drugom dijelu analiziran je postupak izradbe propisa, u kojem su analizirana pitanja: pravnog okvira za izradbu propisa, obavljanje normativno-pravnih poslova, potrebnih ljudskih potencijala, informacijskih tehnologija, planiranja normativno-pravnih poslova, zakonodavnog postupka, provjere sustavne usklađenosti propisa (postupanje sukladno Poslovniku o radu Vijeća ministara BiH, provjera nomotehnike i stila propisa, provjera jezične jednakosti propisa, provjera usklađenosti propisa sa pravnim sustavom i provjera usklađenosti propisa sa pravnim naslijedem EU), procjena učinaka propisa (uvod, opći cilj, dosljedna primjena analitičkih postupaka koji prethode izradbi propisa BiH, kapaciteti resornih ministarstava za provedbu postupka procjene učinaka i institucijski mehanizmi koordinacije i kontrole postupka procjene učinaka propisa BiH).

U trećem dijelu analiziran je postupak donošenja propisa (razmatranje propisa od strane Stručnog kolegija institucije BiH, Vijeća ministara BiH i Parlamentarne skupštine BiH).

U četvrtom dijelu analizirani su podzakonski akti.

U petom dijelu analiziran je pristup propisima (službene objave i neslužbene zbirke propisa).

U šestom dijelu iznijet je prijedlog zaključaka za prevladavanje postojećeg stanja u provedbi Jedinstvenih pravila, uključujući i Aneks I., kao njihov sastavni dio.

Izrazi koji su radi preglednosti dani u jednom gramatičkom rodu u ovom izvješću, bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

2. POSTUPAK IZRADBE PROPISA

2.1. Pravni okvir za izradbu propisa

Usvajanju Jedinstvenih pravila je prethodio početak uskladivanja propisa BiH sa pravnim nasljedjem EU, a zbog utjecaja stranih stručnjaka i ovlasti Visokog predstavnika za BiH došlo je do njihove neujednačenosti, čime je stvoreno dodatno opterećenje prilikom izradbe propisa. U takvim okolnostima, a sa ciljem što bržeg prevladavanja nastalih normativno-pravnih neujednačenosti, u lipnju 2002. godine, Vijeće ministara BiH i Predsjedništvo BiH usvojili su zajedničku Deklaraciju o kvaliteti regulative, te zadužili Radnu skupinu da predloži set jedinstvenih pravila koja bi usmjeravala postupak izradbe propisa. Radna skupina je izradila sveobuhvatan dokument kojim se utvrđuju pravila i postupak izradbe zakona za sve institucije BiH. Parlamentarna skupština BiH je 2005. godine usvojila Jedinstvena pravila za izradbu pravnih propisa u institucijama BiH, kojima se utvrđuju formalni kriteriji za izradbu kvalitetnih propisa u institucijama BiH, a koja su zbog ukazanih potreba do sada mijenjana i dopunjavana tri puta. Usvajanjem Jedinstvenih pravila, uspostavljen je pravni okvir i uveden sustav za izradbu propisa na razini BiH, sličan onom u EU i njezinim članicama.

Jedinstvena pravila sadrže 85 članaka sistematiziranih u pet dijelova:

- 1) Prvi dio propisuje da se Jedinstvena pravila odnose na izradbu svih propisa¹ i važe za sve institucije BiH, a druge razine vlasti u BiH ih mogu dobrovoljno primjenjivati,
- 2) Drugi dio obuhvaća: strukturu propisa,² oblik propisa,³ stil propisa,⁴ izmjene i potvrđivanje propisa,⁵
- 3) Treći dio propisuje jedinstvenu tehniku izradbe obrazloženja propisa koje sadrži: ustavno-pravni ili zakonski temelj za donošenje propisa, razloge za donošenje propisa i objašnjenje odabrane politike, usklađenost propisa s europskim zakonodavstvom, provedbene instrumente i način osiguranja poštivanja propisa, obrazloženje finansijskih sredstava za provedbu propisa i finansijske učinke zakona, opis konzultacija vodenih u procesu izradbe propisa i raspored ponovnog preispitivanja usvojenog propisa,
- 4) Četvrti dio uređuje obavljanje normativno-pravnih poslova u institucijama BiH i sadrži: izradbu propisa i identičnost propisa na jezicima u službenoj uporabi u BiH,
- 5) Peti dio sadrži završne odredbe i obvezu institucija BiH da propisane mjere provedu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Jedinstvenih pravila,
- 6) Zadnjim izmjenama i dopunama Jedinstvenih pravila iz 2017. godine, osim izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila, usvojen je i Aneks I., tj. metodologija za procjenu učinaka propisa u institucijama BiH, kao sastavni dio Jedinstvenih pravila, a sadrži 52 članka,
- 7) Zadnjim izmjenama i dopunama Jedinstvenih pravila iz 2021. godine⁶ izvršeno je 14 izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila.

¹ Jedinstvena pravila pod propisom podrazumijevaju: ustav, sporazum, zakon, poslovnik, odluku, naputak, pravilnik i drugi pravni akt.

² Obuhvaća uvodni, glavni i završni dio, te anekse.

³ Obuhvaća dio, poglavje, odjeljak i članak, koji se dalje dijeli na stavke, točke i alineje.

⁴ Obuhvaća terminologiju, pozivanje, navedenje, skraćenice i gramatiku.

⁵ Obuhvaća izmjene i dopune propisa, pročišćene tekstove, ispravke propisa i potvrđivanje odluka Visokog predstavnika za BiH.

⁶ Objavljene u „Službenom glasniku BiH“, broj 10/21.

2.2. Obavljanje normativno-pravnih poslova

Sustav izradbe propisa u BiH uklapa se u pravnu tradiciju kontinentalne Europe, gdje su uloge oblikovanja politike i izradbe propisa spojene, sa jakom ulogom ureda za zakonodavstvo, koja je različita od uloge središnjih jedinica za izradbu propisa u anglosaksonskoj pravnoj tradiciji.

Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, pored završne kontrole rezultata izradbe nacrta propisa, bi trebao nadgledati, podržavati i pomagati institucije BiH u njihovim normativno-pravnim poslovima. Uzimajući u obzir sadašnje stanje ljudskih potencijala nije realno očekivati da Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH u skorije vrijeme preuzme ove dodatne uloge.

Na temelju prikupljenih podataka od ministarstava BiH, Ministarstvo pravde BiH je analiziralo postojanje prepostavki za sveobuhvatnu provedbu Jedinstvenih pravila i zaključilo:

- a) Da ni u jednoj od institucija BiH nisu uspostavljene ustrojstvene jedinice specijalizirane za normativno-pravne poslove, niti dovoljan broj specijaliziranog osoblja, oспособljenog za obavljanje normativno-pravnih poslova,
- b) Da u ni u jednoj od institucija BiH nije u potpunosti osigurana stručna tehnička pomoć, uključujući pravila za donošenje odluka, izradbu zapisnika, izvješća o radu i slično od strane institucije BiH, kao utemljitelja interresorne radne skupine za izradbu određenog propisa iz zajedničke nadležnosti više institucija BiH, kao i drugih radnih skupina za izradbu propisa.

U institucijama BiH sa većim opsegom normativno-pravnih poslova postoji potreba uspostave ustrojstvenih jedinica ili radnih mjeseta za njihovo obavljanje.

Interresornim i drugim radnim skupinama za izradbu propisa, institucija BiH kao utemljitelj treba osigurati stručnu i tehničku potporu, izradbu pravila za donošenje odluka, zapisnika i izvješća o radu i slično.

2.3. Potrebni ljudski potencijali

Institucije BiH se suočavaju sa nedovoljnim brojem pravnih stručnjaka za izradbu propisa. I kada postoji stručno osoblje specijalizirano za izradbu propisa, isto najčešće nije dodatno oспособljen za izradbu propisa, sukladno metodologiji propisanoj Jedinstvenim pravilima i novim tehnikama izradbe propisa, na primjer uskladivanje sa pravnim nasljedem EU ili analize učinaka propisa i slično, a koji su od velike važnosti kako bi se na odgovarajući način odgovorilo izazovima koje sa sobom nosi pridruživanje BiH EU.

Institucijama BiH ne stoje na raspolaganju dovoljna finansijska sredstva potrebna za upošljavanje stručnog osoblja i provedbu obuka za izradbu propisa, niti za angažiranje vanjskih stručnjaka, kao ni kriteriji za izbor istih, upravljanje njihovim radom i određivanju naknade za rad.

Institucije BiH u većini slučajeva ne raspolažu finansijskim sredstvima potrebnim za upošljavanje osoblja i provedbu obuka za izradbu propisa, pa su oslonjene na obuke koje organiziraju donatori u okviru projekata koje provode u pojedinim institucijama BiH ili Agencija za državnu službu BiH, što je nedovoljno naraslim potrebama u ovoj oblasti. Zbog nedostatka kapaciteta institucije BiH su često upućene da angažiraju vanjske stručnjake za izradbu pojedinih propisa. Za potrebe ovakvih angažiranja nedostaju finansijska sredstva, a nisu razrađeni ni kriteriji za izbor vanjskih stručnjaka, upravljanje njihovim radom i određivanje naknade za rad.

2.4. Informacijske tehnologije

Informacijske tehnologije, uz dobro osposobljeno osoblje, mogu značajno doprinijeti poboljšanju kvaliteta propisa.⁷ Većina državnih službenika na razini BiH raspolaže računalom koje je umreženo i koje je dio sustava e-Vlade, a koji omogućuje prijenos i razmjenu dokumenata između institucija u BiH u elektroničkom obliku.⁸

Na internet stranicama većine institucija BiH postoje baze propisa važnih za rad institucije BiH, a državni službenici imaju pristup bazi propisa objavljenih u „Službenom glasniku BiH“.

2.5. Planiranje normativno-pravnih poslova

Inicijativu za donošenje propisa daju institucije BiH, uvrštavanjem propisa u srednjoročni program rada Vijeća ministara BiH, a kasnije i u srednjoročne planove rada institucije BiH, koji sadrže prijedlog zakonskih i drugih propisa planiranih za pripremu u srednjoročnom razdoblju. Inicijativa za donošenje propisa sadrži: prijedlog srednjoročnih ciljeva koji će biti uključeni u srednjoročni plan rada institucija BiH iz okvira njihove nadležnosti, sa prijedlogom pokazatelja za praćenje i evaluaciju, očekivanim razdobljem provedbe, kao i očekivanim rezultatima za svaku godinu. Srednjoročni program rada Vijeća ministara BiH provodi se putem godišnjih programa rada Vijeća ministara BiH i drugih institucija BiH. Postupak planiranja normativno-pravnih aktivnosti institucije BiH provodi se sukladno Odluci o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvješćivanja o radu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 94/14) i Naputkom o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvješća o radu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 45/15, 64/18 i 7/19). Prijedlog plana normativno-pravnih aktivnosti institucije BiH temelji se na izvršenoj prethodnoj procjeni mogućih učinaka (u dalnjem tekstu: prethodna procjena). Prethodna procjena provodi se za sve propise koji se namjeravaju predložiti u plan normativno-pravnih aktivnosti institucije BiH i Vijeća ministara BiH, kao sastavni dio godišnjeg programa rada institucije BiH i Vijeća ministara BiH, kao i za propise koji se predlažu za usklađivanje zakonodavstva BiH s *acquis-em*. Svrha prethodne procjene je da odgovori na pitanje da li je potrebno provoditi sveobuhvatnu procjenu učinaka.

U fazi planiranja normativno-pravnih aktivnosti institucije BiH prethodna procjena provodi se, dokumentira i podnosi uz plan normativno-pravnih aktivnosti institucije BiH, te se u fazi razmatranja i donošenja propisa prilaže uz prednacrt, nacrt ili prijedlog propisa na propisanom obrascu. Institucija BiH provodi postupak prethodnih međuinsticionalnih konzultacija prilikom izradbe plana normativno-pravnih aktivnosti i javnih konzultacija putem web platforme eKonsultacije, sukladno Pravilima za konzultacije u izradbi pravnih propisa.

U postupku planiranja normativno-pravnih poslova, trebaju se poboljšati među institucionalne konzultacije, sa ciljem što ranijeg utvrđivanja potencijalnih spornih pitanja.⁹

⁷ Italija je primjer da je kvaliteta propisa porasla uvedenjem informacijskih tehnologija kod izradbe propisa.

⁸ U Sloveniji je postignuta veća efikasnost i ekonomičnost elektroničkim prijenosom i razmjenom dokumenata.

⁹ U Sloveniji, program vlade se prije njegovog usvajanja obavlja na oglasnom portalu. Ova mjera ima za cilj da produži vrijeme konzultacija izvan pripremnih sastanaka, kako bi predlagateljima druga ministarstva mogla podnijeti primjedbe, komentare i prijedloge za usklađivanje programa rada.

2.6. Zakonodavni postupak

Zakonodavni postupak u institucijama BiH odvija se u sljedećim fazama:

- 1) Izradba prethodne procjene,
- 2) Uspostava radne skupine za izradbu propisa ili izradbu sveobuhvatne procjene, ukoliko na to upućuje prethodna procjena, a nakon toga i izradbu propisa,
- 3) Izradba sveobuhvatne procjene, ukoliko na to upućuje prethodna procjena,
- 4) Priprema prednacrta, nacrta ili prijedloga propisa,
- 5) Provedba postupka među institucionalnih i javnih konzultacija,
- 6) Priprema nacrta, odnosno prijedloga propisa,
- 7) Pribavljanje potrebnih mišljenja,
- 8) Rasprava o izvješću o procjeni učinaka i nacrtu, odnosno prijedlogu propisa na Stručnom kolegiju institucije BiH,
- 9) Odobravanje od strane rukovoditelja institucije BiH izvješća o procjeni učinaka i nacrtu, odnosno prijedloga propisa,
- 10) Upućivanje nacrta, odnosno prijedloga propisa Vijeću ministara BiH,
- 11) Usvajanje propisa, odnosno utvrđivanje prijedloga propisa na sjednici Vijeća ministara BiH,
- 12) Usvajanje prijedloga propisa u Parlamentarnoj skupštini BiH,
- 13) Objava usvojenog propisa u „Službenom glasniku BiH“.

Po prirodi stvari donošenje podzakonskih i drugih akata slijedi nešto drukčiji i kraći postupak.

U institucijama BiH izradba propisa se ne odvija u svim fazama sukladno Jedinstvenim pravilima.

2.7. Provjera sustavne usklađenosti propisa

2.7.1. Postupanje sukladno Poslovniku o radu Vijeća ministara BiH

Sukladno odredbama Poslovnika o radu Vijeća ministara BiH¹⁰ obradivač je dužan na nacrt propisa pribaviti mišljenja od nadležnih ministarstava i drugih institucija BiH. Nadležna ministarstva i druge institucije BiH su dužne dati mišljenja u propisanom roku, a u slučajevima kada se radi o pitanjima o kojima treba žurno zauzeti stajalište mišljenja se daju odmah.

Ukoliko nacrti propisa koji se podnose Vijeću ministara BiH nisu pripremljeni sukladno ovim odredbama, odnosno ukoliko jedna ili više od ovih provjera nisu obavljene, Poslovnik o radu Vijeća ministara BiH propisuje da će Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH takve materijale vratiti predlagatelju i ostaviti mu rok za dopunu.

Poslovnik o radu Vijeća ministara BiH ne propisuje postupak u slučaju kada je mišljenje nadležnog tijela negativno, a obradivač propisa ne odstupa od svoga stajališta. Ipak, u slučaju neslaganja obradivača propisa sa mišljenjem nekog od tijela, obradivač može svoje stajalište sa obrazloženjem i izjašnjenjem dostaviti Vijeću ministara BiH. U takvim slučajevima konačnu odluku donosi Vijeće ministara BiH, ali se postavlja pitanje na temelju čega se prosuduje valjanost nekog od oprečnih stajališta u pojedinačnom slučaju.

2.7.2. Provjera nomotehnike i stila propisa

Temeljna provjera nacrtata propisa se odnosi na standardni oblik, strukturu i stil, uključujući poštivanje nomotehničkih pravila vezanih za: podjelu teksta propisa na dijelove, poglavljia i odjeljke, te podjelu svakog od njih na članke, koji se dalje dijele na stavke, točke i alineje, uporabu standardne formulacije za izmjenu i dopunu propisa, navodenje i slično, kao i gramatičkih zahtjeva: upraba odgovarajućeg roda, broja, glagola; dosljednog korištenja izraza u tekstu propisa, jasnoću i čitljivost i tome slično.

Postoji potreba da se izradi i usvoji metodologija provjere koja će obuhvatiti pitanja nomotehnike i stila propisa.

2.7.3. Provjera jezične jednakosti propisa

Osim provjere nomotehnike i stila propisa, vrši se gramatička i sintaksička provjera koje su od ključne važnosti u postupku izradbe propisa u BiH, s obzirom da propisi moraju biti sačinjeni na tri jezika u službenoj uporabi u BiH. Kako se svaka od jezičnih varijanti propisa smatra autentičnom, nužno je osigurati potpunu istovjetnost između tekstova kao preduvjeta pravne sigurnosti.

Jedinstvena pravila obvezuju sve predlagatelje propisa da osiguraju jednog ili više profesionalnih lektora u cilju osiguranja jezične istovjetnosti propisa u postupku njihovog razmatranja i odlučivanja. Poslove konačne jezične provjere svih usvojenih propisa, prije njihovog službenog objavljivanja, obavlja Stručna služba Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH.

Jedinstvena pravila predviđaju utemeljenje Povjerenstva za jezičnu politiku u zakonodavstvu BiH, kojemu Stručna služba Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH služi kao tajništvo. Ovo povjerenstvo se sastoji od šest istaknutih pravnika, kao i šest jezičara koje imenuje Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH. Članovi povjerenstva su iz reda tri konstitutivna naroda, sa jednakim brojem predstavnika iz svake profesije. Povjerenstvo za jezičnu politiku u zakonodavstvu BiH se sastaje najmanje jednom godišnje kako bi izradilo i ažuriralo trojezični službeni leksikon izraza korištenih u propisima, odlučivalo o rječnicima i gramatičkim pravilima koje bi trebalo koristiti u narednoj godini, te odlučivalo na temelju žalbe o pitanju jezične ispravnosti i istovjetnosti izraza u propisima koji su na snazi.

Postoji potreba novog zapošljavanja profesionalnih lektora i utemeljenje Povjerenstva za jezičnu politiku u zakonodavstvu BiH, kojem treba osigurati uvjete za rad.

¹⁰ Objavljen u „Službenom glasniku BiH“, broj 22/03.

2.7.4. Provjera uskladenosti propisa sa pravnim sustavom

Kada je riječ o standardnim provjerama o ustavnom temelju i uskladenosti sa pravnim sustavom BiH, obradivači propisa o ovim uskladenostima se najčešće ograničavaju samo na pozivanje na ustavni ili zakonski osnov za donošenje odredenog propisa, bez davanja detaljnog obrazloženja u pogledu medusobnog odnosa pojedinačnih odredbi propisa sa Ustavom BiH, važećim zakonodavstvom i općim načelima pravnog sustava. Sa druge strane, Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH pokušava dati sadržajnije mišljenje kroz detaljniju analizu. Međutim, instrumenti za takvu vrstu provjere su uglavnom ograničeni na osobno poznavanje složenog pravnog sustava u državi od strane osoblja Ureda za zakonodavstvo, koje se u tom postupku koristi registrom propisa na snazi objavljenih u „Službenom glasniku BiH“. Mnogi drugi, znatno sadržajniji izvori prava, poput pregleda sudske prakse ustavnih sudova ili elektroničke baze propisa na snazi mogli bi biti od velike koristi, sa ciljem da se identificiraju mogući sukobi između propisa, ali isti još uvijek nisu u potpunosti dostupni.

Poslovnikom o radu Vijeća ministara BiH. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je nadležno da obavlja provjere o uskladenosti propisa sa propisima o ostvarivanju građanskih prava i sloboda i temeljnih sloboda međunarodnog humanitarnog prava. Iako ova provjera koju provodi Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice trenutačno i nije previše detaljna, određeni korisni instrumenti, počevši od stvaranja elektroničke baze koja bi sadržavala sudsку praksu Doma za ljudska prava BiH i Europskog suda za ljudska prava, mogli bi se učiniti dostupnim za ovu svrhu i time značajno poboljšati ovu provjeru.

Poslovnik o radu Vijeća ministara BiH također postavlja zahtjev pred obradivače propisa da obave provjeru u pogledu uskladenosti propisa sa međunarodnim pravom, te sa postupkom za pokretanje, sklapanje i izvršavanje međunarodnih ugovora. Ministarstvo vanjskih poslova je nadležno za provedbu ove provjere o čemu je dužno dati i svoje mišljenje. Prva provjera je specijalizirani dio opće provjere o uskladenosti sa pravnim sustavom, s obzirom da su u poslijeratnom razdoblju odredbe međunarodnog prava postale sastavnim dijelom domaćeg pravnog poretku. Druga provjera je više postupovnog karaktera i ista je regulirana Zakonom o postupku sklapanja i izvršavanja međunarodnih ugovora. Ova vrsta provjere je sadržana u obrazloženju propisa koju priprema obradivač propisa, gdje se samo konstatira da je ova vrsta provjere obavljena i da je propis uskladen sa međunarodnim obvezama. Čini se da je postupak ove provjere vrlo uopćen, jer ne postoji posebna metodologija, niti instrumenti, poput baze podataka, koji se koriste u ovu svrhu.

Ministarstvo pravde BiH je nadležno za provjere u pogledu kaznenih odredbi, te poštivanja uspostavljenih kriterija u pogledu organizacije i funkcioniranja tijela uprave, osobito u pogledu pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjeseta tijela uprave. Ove provjere daju mogućnost za provedbu još dvije provjere koje se odnose ne samo na sankcije za prekršaje, nego i na sankcije za kaznena djela, kao i provjere vezane za opći i posebne upravne postupke. Ministarstvu pravde BiH bi trebalo dati u nadležnost da obavlja provjere i u pogledu opravdanosti za uvodenje kaznenih djela, izvan Kaznenog zakona BiH i visinu zapriječene kazne u Kaznenom zakonu BiH i posebnim zakonima kojima se propisuju kaznena djela, kao i posebnih upravnih postupaka u određenim oblastima upravnog odlučivanja, a koja odstupaju od Zakona o upravnom postupku BiH.

2.7.5. Provjera uskladenosti propisa sa pravnom stečevinom EU

Odlukom o postupku uskladivanja zakonodavstva BiH sa pravnom stečevinom EU detaljno su propisane: obveze predlagatelja/obradivača propisa BiH u postupku uskladivanja, obveze Direkcije za europske integracije (DEI) i napuci za izradu instrumenata za uskladivanje (tabela uskladenosti i izjava o uskladenosti).

U postupku izrade propisa obradivač je dužan: izraditi instrumente za uskladivanje, izvršiti stručnu redakturu izraza u tabeli stručnih izraza, a u završnim odredbama propisa navesti nazive preuzetih pravnih akata EU.

Odluka o postupku uskladivanja zakonodavstva BiH sa pravnom stečevinom EU („Službeni glasnik BiH“, br.75/16 i 2/18), obvezuje obradivače propisa i DEI da u potpunosti prate proces uskladivanja, od izrade propisa do faze usvajanja i ulaganja amandmana u zakonodavnim tijelima.

Cilj donošenja ove odluke je da osigura preduvjete za vršenje pravilnog uskladivanja zakonodavstva BiH sa pravnom stečevinom EU, praćenje procesa uskladivanja i izvješćivanja o usklađenosti propisa, kao i dosljednu uporabu stručnih izraza prilikom prevodenja propisa BiH na engleski jezik.

Tabela usklađenosti predstavlja tabelarni prikaz podudarnosti odredaba nacrta/prijedloga propisa sa sekundarnim izvorima prava EU.

Izjava o usklađenosti predstavlja tabelarni prikaz koji, pored temeljnih podataka o usklađenosti propisa sa svim izvorima prava EU, sadrži obvezu potpisa rukovoditelja tijela uprave kao obradivača propisa kojim se potvrđuje točnost navoda u izjavi o usklađenosti.

2.8. Procjena učinaka propisa

2.8.1. Uvod

Od donošenja Jedinstvenih pravila postignut je značajan napredak u izradbi propisa u institucijama BiH, kada je u pitanju nomotehnika. Koliko god propis bio nomotehnički kvalitetno izrađen, to ne predstavlja garanciju da će isti u konačnici polučiti one rezultate i ciljeve radi kojih se donosi. Dugogodišnja primjena Jedinstvenih pravila ukazala je na potrebu njihove dogradnje, propisivanjem metodologije za procjenu učinaka, koja ima za cilj unaprjediti kvalitetu zakonodavstva i na taj način smanjiti regulatorne troškove, poboljšati koristi, te smanjiti negativne učinke postojećih propisa. Iz navedenih razloga Ministarstvo pravde BiH je 2016. godine, uz pomoć USAID projekta Jačanje institucija vlasti i procesa, izradilo Analizu za uspostavu sustava procjene učinaka u institucijama BiH. Na osnovu nalaza navedene analize izradene su izmjene i dopune Jedinstvenih pravila.

Krajnji cilj (svrha) uspostave sustava procjene učinaka prilikom izrade propisa u institucijama BiH je poboljšanje njihovog kvaliteta i njihova efikasnija provedba.

Uzimajući u obzir svrhu uspostave sustava procjene učinaka, došlo se do zaključka da je temeljni problem kod izrade propisa na razini BiH neusklađenost postupka izrade propisa sa ciljevima Strategije reforme javne uprave, čiji su uzroci:

- a) Nizak stupanj primjene analitičkih postupaka koji prethode izradbi propisa na razini BiH, tj. nepostojanje metodoloških smjernica za procjenu učinaka, izostanak IT sustava potpore postupku procjene učinaka i nedosljedan pristup sveobuhvatnom unaprjedenju kvaliteta regulative,
- b) Ograničeni analitički kapaciteti obradivača propisa/politike za provedbu procjene učinaka na razini BiH, tj. nedostatni kapaciteti u resornim ministarstvima za provedbu postupka procjene učinaka i ograničena stručnost i vještine obradivača propisa za procjenu učinaka,
- c) Rascjepkan sustav središnje koordinacije i nesustavan pristup suštinskoj provjeri učinaka propisa na razini BiH, tj. ograničena i rascjepkana središnja koordinacija postupka izrade i donošenja propisa i izostanak sustavne suštinske provjere učinaka propisa od strane kontrolnih tijela.

Posljedica ovakvog stanja je činjenica da dolazi do neusvajanja predloženih propisa od strane Vijeća ministara BiH i njihovog vraćanja predlagatelju na doradu ili odbijanja usvajanja u Parlamentarnoj skupštini BiH. Na taj način se ciljevi propisa često ostvaruju sa zakašnjenjem ili se uopće ne ostvaruju. Nedosljednost propisa dovodi do neprovjede ili odlaganja provedbe usvojenog. Nedosljedni propisi dovode do pretjeranog pravnog normiranja ili potrebe čestih izmjena i dopuna usvojenih propisa, što predstavlja dupliranje posla i dodatne troškove vezane za rad državnih službenika ili članova tijela koja predložene propise usvajaju.

U skladu sa definiranim osnovnim problemom, definirano je da je opći cilj daljnje unaprjedenje kvaliteta propisa na razini BiH i njihova efikasnija provedba.

Posebni (specifični) ciljevi uspostave sustava procjene učinaka prilikom izrade propisa na razini BiH, kao i operativni ciljevi koje treba poduzeti radi otklanjanja neposrednih uzroka problema, su:

Posebni cilj 1. Osigurati dosljednu primjenu analitičkih postupaka koji prethode izradbi propisa na razini BiH:

- 1.1. Utvrditi metodologiju za procjenu učinaka,
- 1.2. Uspostaviti IT sustav potpore postupku procjene učinaka,
- 1.3. Osigurati dosljedan pristup sveobuhvatnom unaprjedenju kvaliteta regulative;

Posebni cilj 2. Unaprjedivati analitičke kapacitete obradivača propisa za provedbu procjene učinaka na razini BiH:

- 2.1. Utvrditi odgovarajuće kapacitete unutar resornih ministarstva za provedbu postupka procjene učinaka,
- 2.2. Unaprjedivati stručnost i vještine obradivača propisa za procjenu učinaka;

Posebni cilj 3. Uspostaviti središnje institucijske mehanizme koordinacije i kontrole postupka procjene učinaka na razini BiH:

- 3.1. Utvrditi središnje koordinirajuće tijelo za postupak procjene,
- 3.2. Utvrditi kontrolna tijela za suštinsku provjeru provedene procjene fiskalnih, ekonomskih, socijalnih i okolišnih učinaka.

2.8.2. Opći cilj

Za opći cilj koji glasi: „**Daljnje unaprjeđenje kvaliteta propisa na razini BiH i njihova efikasnija provedba**“, utvrđen je slijedeći pokazatelj: poboljšanje globalnog indeksa konkurentnosti (GCI 4.0) BiH na ljestvici Svjetskog ekonomskog foruma, dok je jedinica mjesto ljestvici (od 141 zemlje).

Globalizacija i četvrta industrijska revolucija stvorile su nove mogućnosti, ali su istovremeno poremetile i razdvojile ekonomije i društava između i unutar njih. U tom kontekstu, Svjetski ekonomski forum je, od 2019. godine, uveo novi globalni indeks konkurentnosti (GCI 4.0). Indeks je godišnje mjerilo koje daje mogućnost svim donositeljima odluka i politika da gledaju izvan okvira kratkoročnih mjera kako bi procijenili stvarni napredak u odnosu na čitav niz čimbenika koji određuju produktivnost. Indeks je organiziran na osnovu 12 stupova: institucije, infrastruktura, primjena informatičkih i komunikacijskih tehnologija, makroekonomska stabilnost, zdravstvo, vještine, tržište proizvoda, tržište rada, finansijski sustav, veličina tržišta, poslovna dinamika i sposobnost za inovacije.

U izvješću indeksa globalne konkurentnosti za BiH u 2019. godini stupovi koji su zabilježili bolje rangove su: makroekonomsko okruženje 64. mjesto, s ocjenom 75, stup zdravstva 73. mjesto, s ocjenom 80 i stup usvajanja informatičkih i komunikacijskih tehnologija 80. mjesto, s ocjenom 52. Najgore rangirani stupovi su: sposobnost inovacija 117. mjesto, s ocjenom 28, stup poslovne dinamike 117. mjesto, s ocjenom 51 i stup institucija 114. mjesto, s ocjenom 44.

Za ovo izvješće je značajno rangiranje u prvom stepu Institucije, po komponentama:

- 1) 1.08 Efikasnost pravnog okvira u zahtjevnim propisima - vrijednost za BiH je 1,8 (1-7), ocjena 13,2 (0-100), 139. mjesto (1.-141.),
- 2) 1.10 Teret državnih propisa - vrijednost za BiH je 2,1 (1-7), ocjena 18,4 (0-100), 137. mjesto (1.-141.),
- 3) 1.11 Efikasnost pravnog okvira u rješavanju sporova - vrijednost za BiH je 2,1 (1-7), ocjena 17,6 (0-100), 139. mjesto (1.-141.).

BiH je, prema izvješću Svjetskog ekonomskog foruma o globalnom indeksu konkurentnosti u 2019. godini ostvarila 92. mjesto. Ciljane vrijednosti su da se u naredne tri godine BiH popne na 86. mjesto, tj. da se svake godine BiH penje na ljestvici za dva mesta.

Rang zemalja okruženja prema indeksu globalne konkurentnosti za 2019. godinu je slijedeći: Slovenija 35. mjesto, Hrvatska 63. mjesto, Srbija 72. mjesto, Crna Gora 73. mjesto, Albanija 81. mjesto i Sjeverna Makedonija 82. mjesto.

U primjeni metodologije za procjenu učinaka propisa u institucijama BiH do 2021. godine su postignuti rezultati navedeni u nastavku.

2.8.3. Dosljedna primjena analitičkih postupaka koji prethode izradbi propisa BiH

U ostvarenju operativnih ciljeva posebnog cilja 1. postignuti su slijedeći rezultati:

Operativni cilj 1.1. Propisati postupak procjene učinaka od strane Parlamentarne skupštine BiH kroz Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila

Parlamentarna skupština BiH je polovicom 2017. godine usvojila Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila, čiji je sastavni dio i Aneks I., tj. metodologija za procjenu učinaka propisa u institucijama BiH. Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila, skupa s Aneksom I., su objavljene u „Službenom glasniku BiH“, broj 50/17 i stupile su na snagu 19. srpnja 2017. godine.

Operativni cilj 1.2. Izraditi elektroničke obrasce i naputke za popunu za procjenu fiskalnih ekonomskih, socijalnih i okolišnih učinaka i dograditi internet platformu eKonsultacije

Sukladno članku 47. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Ministarstvo financija i trezora je polovicom 2019. godine stavilo u funkciju aplikaciju za procjenu fiskalnih učinaka propisa. Aplikacije za procjenu ekonomskih, socijalnih i okolišnih učinaka propisa nisu izradene. Obrasci za prethodnu i sveobuhvatnu procjenu učinaka, uključujući i posebne obrasce za procjenu fiskalnih, ekonomskih, socijalnih i okolišnih učinaka propisa, kao i kontrolni popis propisani su Aneksom I. Jedinstvenih pravila. Web platforma eKonsultacije je nadogradena.

Operativni cilj 1.3. Izraditi i provoditi Strategiju bolje regulative u BiH

Sukladno članku 48. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Ministarstvo pravde BiH je bilo u obvezi da u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu metodologije za procjenu učinaka propisa izradi i uputi na usvajanje Vijeću ministara BiH Strategiju bolje regulative i Akcijski plan za njezinu provedbu. Zbog nedostatka osoblja Ministarstvo pravde BiH navedenu obvezu nije izvršilo. Planira se da se navedena obveza izvrši u 2022. godini.

2.8.4. Kapaciteti resornih ministarstva za provedbu postupka procjene učinaka

U ostvarenju operativnih ciljeva posebnog cilja 2. postignuti su slijedeći rezultati:

Operativni cilj 2.1. Imenovati koordinatora i odrediti odgovorne državne službenike za provedbu postupka procjene učinaka

Sukladno članku 40. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Vijeće ministara BiH je, na prijedlog institucija BiH, donijelo rješenje o imenovanju koordinatora postupka procjene učinaka u institucijama BiH iz članka 69. stavak (1) Jedinstvenih pravila iz reda rukovodećih državnih službenika.

Sukladno članku 41. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, institucije BiH nisu izvršile uskladivanje svojih pravilnika o unutarnjem ustrojstvu s odredbama čl. 30. i 31. Aneksa I. Jedinstvenih pravila i članka 69. Jedinstvenih pravila.

Sukladno članku 42. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Ministarstvo pravde BiH nije predložilo uskladivanje Poslovnika o radu Vijeća ministara BiH s odredbama Aneksa I. Jedinstvenih pravila, s obrazloženjem da to nije potrebno, iako je ta obveza propisana navedenim člankom.

Sukladno članku 43. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Vijeće ministara BiH je, na prijedlog Ministarstva pravde BiH, dva puta usvajalo Naputak o izmjenama i dopunama Naputka o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvješća o radu u institucijama BiH s odredbama Aneksa I. Jedinstvenih pravila, koji je objavljen u „Službenom glasniku BiH“, br. 45/15-prvobitni tekst, 64/18 i 7/19-izmjene i dopune.

Operativni cilj 2.2. Izraditi i provoditi program obuke za procjenu učinaka putem Agencije za državnu službu BiH i izraditi priručnik za provedbu procjene učinaka, te uspostaviti zajednici praktičara u oblasti procjene učinaka propisa u BiH

Sukladno članku 44. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Ministarstvo pravde BiH je na web platformi eKonzultacije objavilo slijedeće priručnike:

- a) Priručnik za izradbu pravnih propisa,
- b) Priručnik za izradbu obrazloženja pravnih propisa,
- c) Priručnik o rodno odgovornoj izradi proračuna,
- d) Priručnik za integriranje ravnopravnosti spolova u pravne propise.

Sukladno članku 45. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Agencija za državnu službu BiH je u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu Aneksa I. Jedinstvenih pravila donijela plan i program obuke za procjenu učinaka propisa u institucijama BiH koji se provodi svake godine, uključujući i obuke koje financiraju donatori.

Održane obuke državnih službenika za procjenu učinaka propisa su pomogle da se shvati značaj prethodne i sveobuhvatne procjene učinaka propisa, ali su iskazane potrebe za obukama na kojima bi se unaprijedivali analitički kapaciteti državnih službenika na izradi procjene učinaka propisa, uključujući jačanje vještina državnih službenika za davanje mišljenja o sveobuhvatnoj procjeni učinaka propisa, zaposlenih u Generalnom tajništvu Vijeća ministara BiH, kao središnjem koordinirajućem tijelu koje popunjava kontrolnu listu, Uredu za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH i institucijama BiH kojima je dodijeljena uloga kontrolnog tijela.

Sukladno članku 46. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Ministarstvo pravde BiH još nije izradilo Priručnik za procjenu učinaka, očekujući pružanje obećane pomoći od stručnjaka SIGMA/OECD.

Sukladno članku 49. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Vijeće ministara BiH je, na prijedlog rukovoditelja institucija BiH, donijelo rješenje o imenovanju Stručnog radnog tijela za potrebe praćenja i izvješćivanja o provedbi Strategije bolje regulative i Akcijskog plana, kao i praćenja i izvješćivanja o primjeni Aneksa I. Jedinstvenih pravila (u dalnjem tekstu: Stručno radno tijelo), koje je objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, broj 11/19. Stručno radno tijelo je konstituirano na svojoj prvoj sjednici, održanoj polovicom 2019. godine u Sarajevu, kada je razmatran Poslovnik o radu Stručnog radnog tijela i nacrt Izvješća o primjeni Jedinstvenih pravila za izradbu pravnih propisa u institucijama BiH u 2018. godini. Navedeno izvješće je upućeno na usvajanje Vijeću ministara BiH, čije razmatranje je zaključkom odbio novi saziv Vijeća ministara BiH.

Sukladno članku 36. stavak (1) i (2) Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH, u cilju unaprjedenja među institucionalne suradnje, nadgradnje stičenih znanja i vještina, utvrđivanja inicijativa za daljnja unaprjedenja sustava za procjenu učinaka u institucijama BiH, te razmatranja drugih pitanja vezanih za sustav procjene učinaka i izradbe propisa u institucijama BiH treba sazvati konstituirajući sastanak zajednice praktičara i koordinirati radom zajednice, a u dogовору са članovima zajednice utvrditi naredne korake i sljedeći sastanak. Po potrebi, na sastanke zajednice praktičara mogu se pozvati stručnjaci – praktičari iz oblasti procjene učinaka i izradbe propisa iz institucija drugih razina vlasti u BiH, istaknuti neovisni stručnjaci, predstavnici akademske zajednice, civilnog društva i međunarodnih organizacija.

Zbog nepotpunjenošću Upravnog inspektorata sistematiziranim brojem upravnih inspektora, Ministarstvo pravde BiH još nije u mogućnosti da preuzme ulogu upravnog nadzora nad provedbom procjene učinaka propisa, propisanoj člankom 50. Aneksa I. Jedinstvenih pravila.

2.8.5. Institucijski mehanizmi koordinacije i kontrole postupka procjene učinaka BiH

U ostvarenju operativnih ciljeva posebnog cilja 3. postignuti su slijedeći rezultati:

Operativni cilj 3.1. Odrediti Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH kao središnje koordinirajuće tijelo

Sukladno članku 31. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH je središnje koordinirajuće tijelo postupka procjene učinaka. Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH razmatra prijedlog plana normativno-pravnih aktivnosti institucije BiH i obavlja uvid u dostavljene obrasce prethodne procjene te, po ocijenjenoj potrebi, vraća obrazac prethodne procjene instituciji BiH na doradu, uz odgovarajuće naputke i rok za izvršenje, popunjavanjem i dostavom Obrasca broj 1 iz Priloga 3 Naputka o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvješća o radu u institucijama BiH.

Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH je ovu ulogu do danas u najvećoj mjeri i ostvarilo.

Operativni cilj 3.2. Odrediti Ministarstvo financija i trezora, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo civilnih poslova i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice za provedbu suštinske provjere iz njihove nadležnosti

Sukladno članku 30. Aneksa I. Jedinstvenih pravila, nositelj normativnog posla pribavlja mišljenja u vezi provedene sveobuhvatne procjene učinaka od slijedećih kontrolnih tijela:

- a) Ministarstva financija i trezora u pogledu suštinske provjere procjene fiskalnih učinaka propisa, sukladno svojim nadležnostima,
- b) Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u pogledu suštinske provjere procjene ekonomskih i okolišnih učinaka, sukladno svojim nadležnostima,
- c) Ministarstva civilnih poslova, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, Ministarstva pravde BiH, Agencije za ravnopravnost spolova BiH, Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH i Agencije za zaštitu osobnih podataka BiH u pogledu suštinske provjere provedene procjene socijalnih učinaka, sukladno svojim nadležnostima,
- d) Ureda za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH u pogledu uskladenosti između sadržaja izvješća o provedenoj sveobuhvatnoj procjeni učinaka i nacrtu ili prijedlogu propisa, a osobito u kojoj mjeri i na koji način su odabrana najpovoljnija rješenja, institucionalni okvir i mehanizmi za praćenje, izvješćivanje i ocjenu utvrđeni u izvješću o provedenoj sveobuhvatnoj procjeni učinaka ugradeni u nacrt ili prijedlog propisa.

U slučaju propisa koji mogu imati učinak na niže razine vlasti u BiH, navedena kontrolna tijela prilikom davanja mišljenja konzultiraju odgovarajuća nadležna tijela nižih razina vlasti u BiH.

Državni službenici u navedenim kontrolnim tijelima, koji su zaduženi za davanje mišljenja o izvršenoj sveobuhvatnoj procjeni učinaka propisa, nisu još u dovoljnoj mjeri sposobljeni za navedeni zadatak, iako je u pojedinim kontrolnim tijelima situacija nešto bolja, kao npr. u Ministarstvu financija i trezora, Ministarstvu pravde BiH, Uredu za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, Agenciji za ravnopravnost spolova BiH, Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH i Agenciji za zaštitu osobnih podataka BiH.

2.9. Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila iz 2021. godine

Na inicijativu zastupnika, Parlamentarna skupština BiH je, na 14. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 9. 12. 2020. godine i na 15. sjednici Doma naroda, održanoj 10. 2. 2021. godine, usvojila Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila, koje su objavljene u „Službenom glasniku BiH“, broj 10/21.

U prva tri članka navedenih Izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila, koja se odnose na članke 1., 2. i 7. Jedinstvenih pravila, izvršena su tehnička poboljšanja teksta po pitanju obujma primjene propisa u odnosu na subjekte i objekt i pregled sadržaja.

U članku 8. Jedinstvenih pravila dodan je novi stavak (3) koji glasi:

„(3) Kada se, sa ciljem uskladivanja zakonodavstva BiH sa zakonodavstvom EU, preuzima direktiva, odnosno drugi obvezujući pravni akt EU, obvezno se navodi naziv direktive ili akta, odnosno dio direktive ili akta koji se preuzima.“

Članak 13. stavak (2) Jedinstvenih pravila izmijenjen je i glasi:

„(2) Ovlast za donošenje propisa sadrži informaciju o:

- a) nadležnom tijelu za donošenje podzakonskog akta,
- b) predmetu podzakonskog akta i

c) vremenskom ograničenju ovlasti za donošenje podzakonskog akta, a može sadržavati i odredbu da podzakonski akt poslije izvjesnog vremena automatski prestaje važiti.“

Naziv članka 18. Jedinstvenih pravila izmijenjen je i glasi: „**(Neokončani slučajevi i postupci)**“.

Dosadašnji članak 44. Jedinstvenih pravila je brisan, a članak 44a, postaje članak 44. (**Uporaba izraza u muškom ili ženskom rodu**) i izmijenjen je, te glasi:

„(1) U propisu se uporabljuje riječ koja ima rodno neutralno značenje „osoba“.

(2) Riječi koje su radi preglednosti u propisu navedene u jednom rodu bez diskriminacije odnose se i na muški i na ženski rod.

(3) Nositelji normativnih poslova dužni su u uvodnim odredbama propisa navesti definiciju iz stavka (2) ovog članka.“

U članku 46. stavak (3) Jedinstvenih pravila izmijenjen je i glasi:

„(3) Ako je više od polovice članaka važećeg propisa već izmijenjeno, odnosno dopunjeno, ili se predlaže izmjena, odnosno dopuna jedne trećine propisa, potrebno je pristupiti donošenju novog propisa.“

Takoder, dodan je novi stavak (4) koji glasi:

„(4) Nakon treće izmjene, odnosno dopune propisa, potrebno je pristupiti donošenju novog propisa.“

Iza članka 53. Jedinstvenih pravila dodani su novi čl. 53a. i 53b., koji glase:

„Članak 53a. (Amandmani)

(1) Amandman je akt kojim se podnosi prijedlog za izmjenu, dopunu, brisanje odredbe ili dijela odredbe u tekstu prijedloga propisa za vrijeme trajanja procedure njegovog usvajanja.

(2) Amandman se ulaže na sadržaj članka propisa u proceduri i njime se ne može mijenjati odnosno dopunjavati članak propisa koji nije predmet prijedloga propisa.

(3) Jednim amandmanom mogu se obuhvatiti sve izmjene, dopune ili brisanje odredbe ili njenog dijela koje se odnose na jedan članak.

(4) Jednim podneskom može se uložiti više amandmana na više članaka.

(5) Předlagatelj propisa može izmijeniti ili dopuniti svoj prijedlog u skladu sa predloženim načelima, odnosno korigirati, izmijeniti ili dopuniti osnovni tekst propisa do okončanja prve faze pred nadležnim povjerenstvom odgovarajućeg doma Parlamentarne skupštine BiH. Usvojeni prijedlog sa izmjenom ili dopunom osnovnog teksta propisa postaje sastavni dio konačnog prijedloga propisa koji razmatra dom Parlamentarne skupštine BiH u prvom čitanju i na koji drugi ovlašteni podnositelji mogu podnijeti amandman.

Članak 53b.
(Izrada amandmana)

- (1) Amandman mora sadržavati jasnu formulaciju teksta koji se predlaže umjesto formulacije teksta iz prijedloga propisa. Amandman ne može biti napisan opisno.
- (2) Amandman mora imati obrazloženje koje se navodi ili iza svakog amandmana ili na kraju teksta svih amandmana.
- (3) Na oblik i sadržaj amandmana primjenjuju se sve odredbe ovih pravila koje su utvrđene za pisanje izmjene i dopune propisa.
- (4) Ako se podnosi više amandmana, oni se označavaju rimskim brojevima i podnose se prema redoslijedu članaka propisa na koje se odnose.
- (5) U uvodnom dijelu podneska kojim se podnose amandmani nužno je navesti puni naziv i oznaku konačnog prijedloga propisa te pravni osnov kojim se ovlaštuje podnositelj na mogućnost podnošenja amandmana.“

Članak 54. izmijenjen je i glasi:

- (1) Pročišćeni tekst propisa nije propis koji izvan snage stavlja važeći tekst propisa, ne objavljuje se u „Službenom glasniku BiH“ i ne stupa na snagu.
- (2) Pročišćeni tekst propisa je tehničko pomagalo i nema službeni karakter.
- (3) Pročišćeni tekst propisa izraduje nadležna služba za pripremu normativnih akata u instituciji Bosne i Hercegovine i objavljuje se na internetskoj stranici institucije.
- (4) Pročišćeni tekst propisa sadrži:
 - a) naziv propisa sa oznakom „pročišćeni tekst“ napisanom u zagradi ispod naziva;
 - b) sve važeće odredbe jednog propisa koje su već stupile na snagu i još uvijek su na snazi sa numeracijom brisanih članaka propisa, sa tim da se ispod numeracije članka navodi da je odredba brisana uz naznaku broja „Službenog glasnika BiH“ u zagradi;
 - c) prijelazne i završne odredbe svih propisa koji su obuhvaćeni, uz naznaku broja „Službenog glasnika BiH“ u kojem je objavljen osnovni tekst i sve njegove izmjene i dopune, uključujući odluke Ustavnog suda BiH, autentično tumačenje (koje se više ne daje – *opaska autora*) i ispravke.“

Iza članka 54. Jedinstvenih pravila dodan je novi članak 54a. koji glasi:

„Članak 54a.
(Novelacija teksta propisa)

- (1) Novelirani tekst propisa predstavlja ukupnost važećih odredbi jednog propisa, koji je više puta mijenjan, dopunjavan i ispravljan ili u smislu oblika nije usklađen s odredbama Pravila.
- (2) Novelacija teksta propisa vrši se sa ciljem smanjenja broja važećih propisa koji su usvojeni i objavljeni prije stupanja na snagu Pravila.
- (3) Novelacija teksta propisa obvezna je za sve propise koji su usvojeni i objavljeni prije stupanja na snagu Pravila.
- (4) U noveliranom tekstu propisa ne smiju biti sadržane nove odredbe, osim ispravki očiglednih tiskarskih i drugih grešaka te odgovarajućih prijelaznih i završnih odredbi kojima se sve dotadašnje usvojene izmjene i dopune stavljuju izvan snage. Članci noveliranog teksta propisa dobivaju novu numeraciju.

(5) Izuzetno od odredbe stavka (4) ovog članka, ako tekst propisa nije uskladen s ovim pravilima, novelirani tekst propisa uskladjuje se s odredbama Pravila.

(6) Novelirani tekst propisa važi kao novi tekst propisa.

(7) Uz novelirani tekst propisa dostavlja se obrazloženje koje sadrži opis procedure provedene za izradu noveliranog teksta propisa i sve do tada usvojene i u „Službenom glasniku BiH“ objavljene izmjene, dopune i ispravke propisa.

(8) Novelirani tekst propisa usvaja se u Parlamentarnoj skupštini BiH po žurnom postupku, propisanom poslovnicima oba doma Parlamentarne skupštine BiH, u skladu s člankom 54a. ovih pravila.

(9) Novelirani tekst propisa objavljuje se u „Službenom glasniku BiH“ i stupa na snagu narednog dana od dana objave.“

U članku 60. Jedinstvenih pravila u stavu (1) iza točke c) dodana je nova točka d) koja glasi:

„d) usklađenost propisa koja se odnosi na obradu osobnih podataka sa standardima zaštite osobnih podataka,“ i izvršeno novo označavanje narednih točaka.

U članku 67. Jedinstvenih pravila iza stavka (1) dodan je novi stavak (2) koji glasi:

„(2) Predlagatelj propisa obvezan je prije sustavne i periodične revizije postojećeg propisa izvršiti novelaciju teksta propisa iz članka 54a. ovih pravila.“ Dosadašnji st. (2), (3) i (4) postaju st. (3), (4) i (5).

Dosadašnji stavak (2), koji postaje stavak (3), mijenja se i glasi:

„(3) Vijeće ministara BiH u okviru godišnjeg plana zakonodavne aktivnosti dužno je sačiniti i plan novelacije tekstova zakona i drugih propisa donesenih prije stupanja na snagu ovih pravila, za koje će se provesti postupak iz članka 54a. Pravila.“

U dosadašnjem stavku (4), koji postaje stavak (5), riječi: „vremenskog rasporeda“ zamjenjuju se riječima: „sustavne i periodične revizije postojećeg propisa“.

Prema podacima kojima raspolaže Ministarstvo pravde BiH, Izmjene i dopune Jedinstvenih pravila iz 2021. godine još nisu primijenjene u punom obujmu.

3. POSTUPAK DONOŠENJA PROPISA

3.1. Razmatranje propisa od strane Stručnog kolegija institucije BiH

Na razini BiH nacrti propisa se, prije nego se prihvate kao završeni, trebaju raspraviti od strane Stručnog kolegija nadležnog ministarstva. Ovom kontrolom se treba osigurati da su provjere koje su već spomenute obavljene i da nacrt propisa odgovara ciljevima politike čiji odabir je prethodio njegovoj izradbi. Međutim, ovo je daleko od stvarne prakse.

3.2. Razmatranje propisa od strane Vijeća ministara BiH

Nakon što su pribavljeni sva potrebna mišljenja, a prije samog razmatranja i odlučivanja o nacrtu propisa na sjednici Vijeća ministara BiH, nacrt propisa mora proći kroz provjere unutar odbora Vijeća ministara BiH, odgovornih za razmatranje onih pitanja propisa koje su u njihovoj nadležnosti.

Nakon upućivanja nacrta propisa Generalnom tajništvu Vijeća ministara BiH, pravnici i drugi stručnjaci koji su sudjelovali u postupku izradbe predloženog propisa ne sudjeluju u dalnjem postupku, jer pravila koja definiraju postupak odlučivanja propisuju da nacrt propisa u svim dalnjim fazama razmatranja predstavljaju ministar ili zamjenik ministra.¹¹

3.3. Razmatranje propisa od strane Parlamentarne skupštine BiH

U načelu, instrumenti provjere koji su u primjeni u Parlamentarnoj skupštini BiH se ne razlikuju od onih koji se primjenjuju u Vijeću ministara BiH. Ovim provjerama se na izvjestan način osigurava kontrola rada tijela uprave BiH, iako se njihova glavna vrijednost odnosi na donošenje zakona i izmjena i dopuna zakona u Parlamentarnoj skupštini BiH.

Parlamentarni postupak na razini BiH ne pravi razliku između zakonodavnih inicijativa Vijeća ministara BiH i onih pokrenutih od strane zastupnika, odnosno izaslanika. Stoga se u parlamentarnoj proceduri trebaju primjeniti slične kontrole i metodologije koje bi olakšale provedbu njihovih provjera. Uz svaki nacrt propisa mora se priložiti obrazloženje ili izvješće o provedenoj sveobuhvatnoj procjeni učinaka predloženog propisa. Dakle, propisi i amandmani predloženi od strane zastupnika ili izaslanika trebali bi proći kroz iste analize kao i kada je Vijeće ministara BiH predlagatelj propisa.

Međutim, parlamentarne stručne službe još nisu dovoljno popunjene osobljem da bi mogle pružiti zadovoljavajuću pomoć zastupnicima i izaslanicima u pogledu izradbe nacrta propisa, kao i amandmana na predložene ili postojeće propise. Stoga nacrti propisa ili amandmani koje iniciraju zastupnici i izaslanici u parlamentarnoj proceduri obično preskaču cijelokupni sustav izradbe propisa i obično su lošije kvalitete. Sasvim je jasno da ukoliko se želi postići viša razina kvalitete propisa unutar Parlamentarne skupštine BiH, ista mora imati svoje vlastito i iskusno osoblje kao što je to uobičajena praksa u parlamentima širom Europe.

Sa ciljem da se osigura da su propisi koji su inicirani od strane zastupnika ili izaslanika pripremljeni sukladno standardima kvalitete koji su svojstveni sustavu izradbe propisa, potrebno je jačati Zakonodavno-pravni sektor Parlamentarne skupštine BiH.

¹¹ U Brčko distriktu BiH državni službenici koji su pripremili nacrt propisa su prisutni i tijekom razmatranja od strane Vlade i Skupštine Brčko distrikta BiH, što je također slučaj u nekoliko zemalja EU, uključujući Republiku Sloveniju.

4. PODZAKONSKI AKTI

Na razini BiH se ne posvećuje dovoljna pažnja kvalitetu podzakonskih akata. Njihov značaj će osobito doći do izražaja u kontekstu pridruživanja BiH EU. Jedinstvena pravila tretiraju donošenje podzakonskih akata na isti način kao i zakona.

Kao rezultat pomenutog, kroz praksu su se pojavila odredene prilagodbe, što rezultira slabljenjem kvaliteta, u smislu da su obrazloženja nepotpuna, a mišljenja se često ne prikupljaju. Ovo je vrlo problematično, s obzirom da sadržaj podzakonskih akata često može biti vrlo važan. U praksi, izradba nacrtova podzakonskih akata uporedno sa tekstrom zakona je vrlo rijetka pojava. Sukladno tome, vrlo često odluke kojima se određuje reguliranje odredene materije podzakonskim aktom ne predstavljaju davanje prilagodbe pozнатом političком izboru, već služe da odgode takvo određivanje.

Pitanje kontrole podzakonskih akata je prepusteno na ocjenu Ureda za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH koji daje mišljenje prije nego se podzakonski akt dostavi Vijeću ministara BiH na razmatranje i usvajanje. Kada su u pitanju podzakonski akti koje donose rukovoditelji institucija BiH najčešće se ne provodi nikakva kontrola.

Rješenje da se podzakonski akti provjeravaju unutar institucije BiH koja ih priprema nije najbolje, jer jedina efikasna kontrola je da se nacrt podzakonskog akta dodijeli u rad istim osobama koje su radile na izradbi zakona. Imajući u vidu nedovoljan broj osoba obučenih za izradbu nacrtova propisa u većini institucija BiH, ovo se pojavljuje kao nužnost, jer se na taj način ostvaruje uskladivanje zakona i podzakonskih akata.

Problem koji je specifičan za podzakonske akte na razini BiH je pitanje objavljivanja. Trenutačno, mnogi podzakonski akti, kao što je pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i mnogobrojna interna pravila se ne objavljaju u „Službenom glasniku BiH“, a ne postoji ni zahtjev za uspostavom jedinstvenog registra koji bi osigurao pristup tekstovima podzakonskih akata.

Međutim, potreba je evidentna i većina ministarstava i drugih institucija BiH već vodi interne registre podzakonskih akata koji se odnose na poslove iz njihove nadležnosti.

5. PRISTUP PROPISIMA

Objava i distribuiranje propisa radi upoznavanja javnosti sa istim i osiguranja poštivanja predstavlja jednu od važnih funkcija tijela uprave.

Nažalost, dok potreba za lakšim i bržim pristupom propisima stalno raste, čini se da razina usluga značajno opada.

Iako je raniji sustav osiguravao široku dostupnost čitavih zbirk propisa, kako zakona tako i podzakonskih akata, trenutačno u BiH postoji relativni nedostatak ovih aktivnosti.

Ovaj problem je dijelom rezultat nedostatka sredstava, ali ostaje i činjenica da bi neki dijelovi javne uprave mogli biti znatno aktivniji u izdavanju zbirk propisa sa komentarima, pregledom sudbene i upravne prakse i obrascima i njihovim objavama na web stranici institucije BiH.

5.1. Službena objava

Na razini BiH. Stručnoj službi Doma naroda BiH je Zakonom o službenom glasilu BiH¹² povjerena zadaća pripremanja svih propisa, bez obzira da li ih je usvojila Parlamentarna skupština BiH ili neko drugo tijelo i prosljedivanje na objavu u „Službenom glasniku BiH“.

Obzirom da ova Stručna služba ima nedovoljan broj uposlenika, isto prouzrokuje teškoće u pružanju pravovremene usluge institucijama BiH u ovom pogledu.

Veliki praktični problem predstavlja i pristup službenim glasilima, posebno ukoliko se želi doći do propisa drugih razina vlasti u BiH.

Javno poduzeće „Službeni list BiH“ uspostavilo je i upravlja internet stranicom koja sadrži propise BiH, Federacije BiH i Kantona Sarajevo.

Na internet stranici Parlamentarne skupštine BiH gradanima i svim zainteresiranim stranama omogućen je pristup propisima iz nadležnosti BiH. Omogućena je pretraga zakona koji su u proceduri, usvojeni, odbijeni, povučeni, obustavljeni i umireni u razdoblju od 1996. godine do danas.

Unatoč činjenici da mnogi propisi na razini BiH nakon stupanja na snagu više puta pretrpe značajne izmjene i dopune, postoji veoma malo primjera o objavljenim pročišćenim tekstovima takvih propisa. Sa ciljem da se razjasni status propisa na snazi, od izuzetne je važnosti da se institucije na razini BiH aktivnije uključe u pripremu i objavu službenih pročišćenih tekstova propisa.

Stoga bi trebalo propisati obvezu da se svaki propis mora objaviti u formi pročišćenog teksta nakon što je bio izmijenjen tri puta.

5.2. Neslužbene zbirke propisa

Praksa neslužbenog objavljivanja zbirki propisa na razini BiH gotovo ne postoji. Ukoliko zakonodavstvo ne treba samo biti na snazi, već i biti poznato općoj i stručnoj javnosti, onda je preporučljivo da nadležne institucije BiH zauzmu aktivniji pristup u pogledu izdavanja zbirki propisa, kako u tiskanom obliku, tako i putem internet stranica i elektroničkih baza propisa.

Sa ciljem osiguranja lakšeg pristupa važećim propisima, preporučljivo je da institucije BiH koje obavljaju opsežnije normativno-pravne aktivnosti izrade i objave na web stranici propise iz svoje nadležnosti i druge važnije propise.

¹² Objavljen u „Službenom glasniku BiH, broj 1/97 i 9/04.

6. PRIJEDLOG MJERA ZA PREVLADAVANJE POSTOJEĆEG STANJA

Za prevladavanje postojećeg stanja u provedbi Jedinstvenih pravila, Vijeće ministara BiH, na 54. sjednici, održanoj 28. 7. 2022. godine, usvojilo je slijedeće:

Z A K L J U Č K E

- 1) Usvaja se Izvješće o primjeni Jedinstvenih pravila za izradbu pravnih propisa u institucijama BiH za 2021. godinu, izrađeno od strane Ministarstva pravde BiH i upućuje na razmatranje i usvajanje Parlamentarnoj skupštini BiH;
- 2) Zadužuju se ministarstva i druge institucije BiH da bez dodatnog upošljavanja pristupe uspostavi specijaliziranih jedinica za normativno-pravne poslove u ministarstvima sa većim opsegom ovih poslova, dok bi ostala ministarstva i druge institucije BiH imale specijalizirano osoblje, koje bi prošlo potrebnu obuku;
- 3) Zadužuje se Ministarstvo pravde BiH da jednom godišnje podnosi Vijeću ministara BiH i Parlamentarnoj skupštini BiH izvješće o primjeni Jedinstvenih pravila.

